

گزارش

بررسی تبعات اقتصادی سالمندی جمعیت

در وبینار پیامدهای اقتصادی سالخوردگی جمعیت که از سوی مؤسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی و با حضور «محمدجواد محمودی» مشاور وزیر علوم تحقیقات و فناوری و رییس کمیته مطالعات پایش سیاست‌های جمعیتی دبیرخانه شورایعالی انقلاب فرهنگی و به ریاست «شکیبا محبی‌تبار» مشاور مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی در امور زنان و خانواده برگزار شد، مهمترین تبعات اقتصادی سالمندی جمعیت و تأثیرات آن بر صندوق‌های بازنشستگی مورد بررسی قرار گرفت.

در این وبینار که دومین جلسه از سلسله نشست‌های بررسی ابعاد مسأله جمعیت با تمرکز بر چشم‌انداز و کارکردهای سازمان تأمین اجتماعی است، مشاور مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی در امور زنان و خانواده، گفت: «با توجه به روند سالخوردگی جمعیت در کشور و هشداری‌های مدیران مقام معظم رهبری در این زمینه، بررسی موضوع عوارض سالخوردگی جمعیت بر حوزه تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی در دستور کار سازمان تأمین اجتماعی قرار گرفته و حوزه امور زنان و خانواده این سازمان با همکاری مؤسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، سلسله نشست‌های تخصصی را در این زمینه تدارک دیده تا با بررسی تجربیات جهانی، راحل‌های بومی برای حل این چالش اتخاذ شود.»

در این جلسه، همچنین مشاور وزیر علوم تحقیقات و فناوری و رییس کمیته مطالعات پایش سیاست‌های جمعیتی دبیرخانه شورایعالی انقلاب فرهنگی با اشاره به اینکه سالخوردگی جمعیت پیامدهای اقتصادی متعدد و متفاوتی دارد، گفت: «کاهش عرضه نیروی کار یکی از مهمترین تبعات سالخوردگی جمعیت است. به سبب کاهش نرخ باروری در جامعه سالمند، تعداد جمعیت در سن اشتغال نیز کاهش یافته و عرضه نیروی کار کمتر می‌شود. کاهش افراد در سن کار که در واقع هم تولیدکننده کالا و خدمات و هم مصرف‌کننده و متقاضی انواع کالاها و خدمات هستند، هم طرف عرضه و هم طرف تقاضا را تحت تأثیر قرار داده و بر رشد اقتصادی نیز تأثیر می‌گذارد.»

محمدجواد محمودی افزود: «با سالخوردگی جمعیت، نرخ رشد تولید ناخالص داخلی کاهش می‌یابد و پیش‌بینی شده که ادامه روند کنونی سالمندی جمعیت در جهان، موجب کاهش ۴۰ درصدی رشد اقتصادی جهان در ۵۰ سال آینده در مقایسه با ۵۰ سال گذشته شود.»

وی همچنین با اشاره به اینکه افراد مسن‌تر عموماً به هزینه کردن سهم بیشتری از درآمد خود در بخش مسکن و خدمات اجتماعی گرایش دارند، افزود: «برای جبران کاهش رشد افراد در سن کار متأثر از پدیده سالخوردگی جمعیت، طبق بررسی‌های اقتصاددانان باید بهره‌وری نیروی کار نسبت به روند تاریخی خود ۸۰ درصد افزایش یابد تا از کاهش نرخ رشد اقتصادی جهان جلوگیری شود.» رییس کمیته مطالعات پایش سیاست‌های جمعیتی دبیرخانه شورایعالی انقلاب فرهنگی افزود: «برای رسیدن به این سطح از افزایش بهره‌وری نیروی کار، راهکارهایی مانند افزایش سن بازنشستگی برای استمرار حضور طولانی‌مدت افراد در بازار کار، افزایش نرخ مشارکت زنان، جوان و سالمندان و ارتقاء سطح آموزش و انعطاف‌پذیری بازار کار از سوی محققان و اساتید اقتصاد، پیشنهاد شده است.»

یاسمین بخشی

روزنامه‌نگار

نسل «زد» یا نت، نسلی است که تقریباً بین سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰ متولد شده و از همان دوران بدو تولد چشم‌های‌شان روبه اینترنت و سایر ابزارهای هوشمند باز شده است

ملاحظات، احساس شرم و خودسانسوری که در نسل‌های قبل وجود داشت به‌هیچ‌وجه در این افراد دیده نمی‌شود. «آشنایی و آگاهی از دنیای روانشناسی ویژگی دیگری از نسل «زد» است که این جامعه‌شناس بر آن تأکید و عنوان می‌کند: «به دلیل اینکه والدین این گروه تحصیلاً در دهه‌های ۱۹۹۰ و ۲۰۰۰ متولد شدند و در واقع مهاجران به فضای مجازی محسوب می‌شوند و با شیوه جدید زندگی تا حدودی آشنا هستند از همان دوران کودکی فرزند، هر زمان دچار چالش می‌شوند به روانشناس و روانپزشک مراجعه می‌کنند طبیعتاً این گروه در مقایسه با نسل‌های قبل شناخت بهتری از خود، جسم و روح و خواسته‌های‌شان پیدا می‌کنند.»

وی با تأکید بر اینکه گروه «زد» به دلیل حضور مستمر در فضای مجازی توانمندی و قدرت بالایی نسبت به نسل‌های قبل در گروه‌سازی و تعامل دارند می‌گوید: «از دیدگاه این نسل دنیا به شدت کوچک شده است و در واقع اصطلاح دهکده جهانی مک لوهان کاملاً به وقوع پیوسته و سراسر دنیا به دلیل تعامل و اطلاع‌رسانی و ارتباطات به نوعی به هم وصل شده است.» این جامعه‌شناس همچنین در خصوص اینکه ویژگی‌های شناختی نسل «زد» در تمام دنیا به یک شکل است می‌گوید: «اگرچه یکسری متغیرها بین نسل «زدی» که در تهران حضور دارد با دیگری که در فلان شهرستان دورافتاده و یا فلان کشور زندگی می‌کند وجود دارد اما توصیفات مطرح شده در خصوص نسل «زد» در بسیاری از موارد در تمامی دنیا یکسان است؛ اما واقعیت امر این است که به دلیل شکل گرفتن دهکده جهانی و از بین رفتن مرزها انتقال ارزش‌ها و هنجارها از طریق فضای اینترنت به راحتی صورت می‌گیرد و تشابه‌سازی و همسان‌سازی ضریب بالایی دارد.» شریفی یزدی همچنین در خصوص بلوغ در این گروه سنی عنوان می‌کند: «نسل «زد» به دلیل مجموعه داده‌ها و اطلاعاتی که خواسته و یا ناخواسته در اختیارشان قرار می‌گیرد، خیلی زودتر به بلوغ می‌رسند که با مقتضیات سنی و روحی این گروه همخوانی ندارد و مشکلات متعددی ایجاد می‌کند؛ چرا که از لحاظ جسمی هنوز دوره تغییرات هورمونی و عبور از مرحله دو کودکی (۱۲-۱۱ سالگی) به دوره بلوغ در معنای فیزیولوژیک را سپری می‌کنند اما به لحاظ روحی دغدغه‌های اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی و... پیدا می‌کند و این امر از لحاظ عدم تعادل باعث ایجاد اضطراب و افسردگی و سرخوردگی و به دنبال آن مصرف‌توان مضاعف، موجب تندخویی و پرخاش می‌شود.» وی در پاسخ به این سؤال که آیا مقایسه نسل «زد» و نسل‌های قبل درست است یا خیر؟ ادامه می‌دهد: «حدود ۹۸ درصد پدیده‌های طبیعت نه خوب هستند، نه بد و نه زشت و نه زیبا! بلکه فقط متفاوت هستند. ما به جای اینکه به دنبال نظام ارزش‌گذاری باشیم و با تحلیل‌های غلط مواجه شویم باید تفاوت‌های دو نسل متفاوت را بشناسیم؛ چرا که این نظام ارزش‌گذاری امری نسبی و معیاره‌انیز یکسان نیست.»

توجه قرار گرفت.»

وی با بیان اینکه در ۲۵ سال گذشته اتفاقی مشابه آنچه در گذشته افتاده است در تاریخ انسان رقم می‌خورد می‌گوید: «با توسعه و گسترش فناوری دیجیتال با نسلی مواجه شدیم که در واقع مقیمان فضای مجازی یا به عبارتی «فجازی» هستند؛ یعنی این افراد از روزی که چشم‌باز کردند چندین وسیله دیجیتالی در اطراف‌شان قرار داشت و همین امر عامل تفاوت میان این نسل و نسل‌های گذشته است. در واقع نسل‌های گذشته مهاجران فضای مجازی هستند و گروه «زد» مقیمان فضای مجازی محسوب می‌شوند.»

نسل «زد» در دنیای دیجیتال متولد شد

شریفی یزدی با بیان اینکه فردی که به فضای مجازی مهاجرت کرده است زندگی‌اش به دو بخش ورود به فضای مجازی و ماقبل آن تعریف می‌شود ادامه می‌دهد: «اما ذهنیت نسل «زدی‌ها نسبت به دنیا این است که آنها دنیا را از بدو تولد به چشم یک وب بزرگ می‌بینند و این اولین و مهمترین ویژگی است که این نسل را از نسل‌های گذشته در روی کره زمین متمایز می‌کند.»

تک‌فرزندی در میان نسل «زد»

عضو هیأت علمی پژوهشکده خانواده در خصوص دومین ویژگی نسل «زد» عنوان می‌کند: «تا دهه ۶۰ همیشه با خانواده‌های نسبتاً پرجمعیت بودیم و این امر در شرایطی رقم می‌خورد که افراد برای بقا مجبور به رقابت بودند و فرزند برای دریافت امکانات در چنین خانواده‌ای نیاز به اثبات خودش داشت. اما در نسل «زد» دومین ویژگی محسوس این است که با تک‌فرزند هستند و یا نهایتاً یک خواهر یا برادر دارند و همین امر موجب می‌شود این افراد برای به دست آوردن امکانات و منابع نیازی به رقابت نداشته باشند؛ چرا که بخش عظیمی از منابع در اختیارشان قرار دارد و همین امر موجب ایجاد تعامل با دیگران به جای رقابت می‌شود.»

خودرأیی در نسل «زد»

به گفته این جامعه‌شناس والدین نسل «زد» به دلیل تک‌و دو فرزند و همچنین سطح تحصیلات و دانش و آگاهی بالایی که دارند احترام و حرمت زیادی برای فرزند خود قائل هستند و این امر موجب شده نسل «زدی‌ها» همان ابتدای تولد حق رأی داشته باشند یعنی در خانواده حق اظهار نظر دارند، به انتخاب‌های آنان احترام گذاشته می‌شود و چون قدرت انتخاب دارند مطالبه‌گر هستند و این یکی دیگر از ویژگی‌های بارز این گروه محسوب می‌شود.

آگاهی از دنیای روانشناسی

وی با بیان اینکه گروه «زد» به همان اندازه که مطالبه‌گر، صریح و رک خواسته‌ها و نظرات و سلاقی‌شان را هم مطرح می‌کنند می‌گوید: «برخی

ظهور تفاوت نسلی به واسطه توسعه تکنولوژی

نسل «زد» را بشناسیم

گزارش

همزمان با توسعه فناوری و از بین رفتن مرزهای فیزیکی در سرتاسر دنیا و به دنبال آن گسترش فضای مجازی در دو دهه اخیر، نسل جدیدی متولد شد و شخصیت یافت که با نسل‌های ده‌های گذشته بسیار متفاوت و متمایز است. جامعه‌شناسان عموماً متولدان سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰ را نسل «زد» و به دلیل پرورش یافتن آنها همزمان با اوج‌گیری استفاده از اینترنت، نسل «بومی دیجیتال» می‌نامند. این نسل دارای خصلت‌های متفاوتی با نسل‌های پیشین خود است و در گزارش پیش رو قصد داریم نوع تعامل و رفتار و علائق نسل «زد» را در مقایسه با نسل‌های گذشته بررسی کنیم.

نسل «زد» یا نسل نت

با گذشت هر دو دهه، نسل جدیدی به جامعه تزریق می‌شود که با نسل قبلی خود از زوایای مختلف بسیار متفاوت است. نسل‌هایی که آداب و رسوم و فرهنگ و سبک زندگی خاص دوران خودشان دارند و ویژگی‌ها و خصوصیات اخلاقی و رفتاری آنها با یکدیگر متفاوت است. نسل «زد» یا نت، نسلی است که تقریباً بین سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰ متولد شده و از همان دوران بدو تولد چشم‌های‌شان رو به اینترنت و سایر ابزارهای هوشمند باز شده است. این افراد که به آنها «دیجیتالی‌های مادرزاد» هم گفته می‌شود از همان دوران کودکی خود با اینترنت، شبکه‌های اجتماعی و دستگاه‌های موبایل سروکار داشته‌اند و همین امر موجب شده این نسل به راحتی به منابع متعدد اطلاعات دسترسی داشته باشند و هر آنچه را می‌خواهند از بستر نت جست‌وجو و تجربیات مجازی و غیرمجازی در انجام امور را با هم تجربه کنند. اگرچه برخی از افراد و متخصصان، به افراد نسل «زد» خصوصیات متعددی را نسبت می‌دهند اما نکته حائز اهمیت این است که شاخص‌ترین و بارزترین ویژگی آنها استفاده خیلی زیاد و مستمر از ابزارهای دیجیتال و هوشمند است. این در حالی است که چنین امکانات و شرایطی برای نسل‌های گذشته وجود نداشت. علیرضا شریفی یزدی عضو هیأت علمی پژوهشکده خانواده در گفت‌وگو با آتی‌نو با بیان اینکه متولدین نیمه دوم دهه ۷۰ و همه متولدین دهه ۸۰ و تقریباً دهه نودی‌ها در رده گروه «زد» قرار می‌گیرند، می‌گوید: «این گروه برای اولین بار در تاریخ بشر دورانی را تجربه می‌کنند که نسل‌های قبل‌تر هیچ تجربه‌ای از آن نداشته‌اند.» وی در خصوص تفاوت اصلی نسل «زد» با نسل‌های قبل‌تر عنوان می‌کند: «در حدود ۱۵۰ سال گذشته روانشناسی از فلسفه جدا شد و انسان هویت فردی پیدا کرد و به دنبال آن بدن روانی انسان به رسمیت شناخته شد. یعنی پیش از این تاریخ از نظر عامه مردم «بخصوص اروپا» انسان‌ها فقط بدن جسمانی داشتند و ارتباطات محدودی در سطح قوم و قبیله و روستا و شهر داشتند که از این طریق هویت آنها شناخته می‌شد. از این رو فردیت افراد اهمیت نداشت. با توجه به رشد فردگرایی آرام آرام افراد بدن روانی پیدا کردند و برای اولین بار با انسانی مواجه شدیم که فردیت او فارغ از اینکه به کدام قوم و گروه وابسته و چه رنگ پوست و زبانی دارد، مورد

سالن غذاخوری دانشگاه؛ روی صندلی فلزی نشسته‌ام و در میان همه صاهای توأم با جیغی که فضا را پر کرده است فقط به اطرافم نگاه می‌کنم. تمامی دانشجویانی که روی صندلی‌های مجاور و مقابل و پشت سرم نشسته‌اند ریزنقش و جثه‌اند؛ با صدای بلند و یک ادبیات مشترک که من با آن بیگانه‌ام صحبت می‌کنند. بعضی پاهای‌شان را از لبه میز غذاخوری آویزان کرده و تاب می‌دهند و برخی دیگر چهارزانو روی صندلی نشسته‌اند. تعدادی هم پاهای‌شان را روی هم انداخته و بشدت تسک‌ان می‌دهند و تلفن همراه‌شان را در دست دارند و با سرعت نور و به صورت «دوانگشتی» تایپ می‌کنند. روی میزهای مقابل‌شان ساندویچ و نوشابه‌های نیمه‌خورده است.

اینجا زمان اهمیت ندارد

آنها با صدای بلند در مورد همه چیز بحث می‌کنند؛ جز درس و دانشگاه! هر چقدر زمان می‌گذرد خبری از خلوت شدن سالن ناهارخوری نمی‌شود، انگار گذر زمان برای‌شان هیچ اهمیت ندارد. یاد می‌آید چند سال گذشته که من دهه‌شصتی روی همین صندلی‌ها نشسته بودم برای رفتن به کلاس درس و اینکه مبدا استاد زودتر رسید و مبحث جدید را شروع را کرده باشد نگرانی داشتم، اما چیزی که نه تنها در چهره اینها بلکه در رفتارشان هم دیده نمی‌شود، تعجیل برای رفتن به کلاس درس و نگرانی از بابت حضور استاد است. پینگ‌پنگی با یکدیگر شوخی می‌کنند؛ بدون اینکه از کلمات و جملاتی که بین‌شان ردوبدل می‌شود و بعضاً از نظر من نوعی توهین است دلخور شوند. کم‌کم دانشجویان متراکم و سالن ناهارخوری دانشگاه خلوت می‌شود. به نظر من بیش از نیم ساعت از شروع کلاس درس‌شان گذشته و هنوز تعدادی بدون دغدغه روی صندلی‌ها لرم داده‌اند. دختری با چشم‌های بسته که هندزفری در گوش دارد هنوز در مجاورت من روی صندلی نشسته است.

دستش را می‌گیرم و می‌گویم: «هنریم فکر کنم کلاس تون شروع شده، احساس کردم حواس‌ات نیست، خواستم یادآوری کنم.» یکی از هندزفری‌هایش را در می‌آورد و می‌گوید: «چی؟ آهان گفتی کلاس؟ ولش کن!!» قبل از اینکه مجدد هندزفری را به سمت گوشش ببرد از او سؤال می‌کنم دهه هشتادی هستی؟ می‌گوید ۸۳ خلی تابلوام؟! در حالی که سعی می‌کنم ارتباطم را حفظ کنم تا اطلاعات بیشتری در اختیار بگیرم می‌گویم مشخص است. از او در مورد اینکه چرا به کلاس نمی‌رود سؤال می‌کنم. نگاهم می‌کند و ادامه می‌دهد: «حوصله کلاس را ندارم. برای دلخوشی و اصرار والدینم اومدم؛ یه وقتی رو می‌گذرانم. آنها هم خوشحال هستند. مگه قه‌اره چه چیز جدیدی یاد بگیرم؟» بدمون اینکه به من توجهی کند

